

Når hr. Jens Heimbürger spørger, hvad det næste bliver – jeg skal også her passe på ikke at lyde for teatralisk – sådan lidt klichéagtigt, det kan man jo spørge om i alle sammenhænge, men jeg hørte det også sådan nærmest som, at hr. Jens Heimbürger egentlig havde lidt svært ved at gå imod det her forslag, men at det var jo altså beslutningen, og det gjorde han så.

Når det drejer sig om mennesker med nedsat erhvervsevne, er der jo en bestemmelse, der siger, at hvis man ansætter arbejdskraft, hvor der er lagt op til, at man vil have flere sygedage end normalt, fordi man har en permanent sygdom, der er skyld i et højere sygefravær, så bliver disse friholdt, når man regner forsikringspræmien ud efter de nye regler her, sådan at der altså ikke dér kommer en øget belastning. Det er de samme udgifter som i dag, altså reducerede udgifter.

Så jeg håber selvfølgelig på, at det kan ende med, at forslaget får tilslutning, for de penge, vi her sparer, har vi brug for på mange andre områder. Der er jo mange gode ideer til, hvor vi kan bruge flere penge, men for at dette kan lade sig gøre, hvis ikke vi vil sætte skatterne op, hvis ikke vi vil øge statsgælden, jamen så er der ikke anden udvej end at finde dem på andre områder.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 4:

Forslag til folketingsbeslutning om udbetaling af fulde dagpenge ved børnepasningsorlov på grund af manglende pasningstilbud.

Af Jette Gottlieb (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 12/10 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Det er faktisk fjerde gang, vi behandler forslaget her, så jeg skal prøve at gøre det kort.

Det drejer sig om, at hvis der stadig væk er kommuner, hvor man ikke kan få passet sit barn, hvor der ikke er pasningsgaranti, så foreslår Enhedslisten, at man skal have højeste dagpengesats, altså fuld dagpengedækning.

Det kan regeringen ikke støtte. Det er en dårlig sammenblanding af spørgsmålet om at kunne få passet sit barn og så bruge orlovsordningerne på en måde, som det ikke var tiltænkt. Regeringen vil hellere gøre det, at vi sætter fuld kraft på at sikre pasningsgarantien, og det lovforslag, vi tidligere behandlede her i salen, har jo netop det formål.

Men jeg kan lige minde om, at der var en særlig gruppe, nemlig enlige på kontanthjælp, der kunne komme i klemme, hvis de ikke kunne få passet deres barn, og der gik vi jo ind med et tidligere forslag og sikrede, at de faktisk fik fuld dagpengedækning, så det problem findes ikke længere.

René Skau Björnsson (S):

Som socialministeren sagde, er det nu fjerde gang, Enhedslisten foreslår, at kommuner, der ikke overholder regeringens målsætning om pladsgaranti til daginstitutioner, er forpligtet til at supplere børnepasningsorlovsydelsen op til maksimum dagpengesats til de forældre, hvis barn ikke har fået et dagpasningstilbud.

Som ved den forrige behandling af forslaget vil jeg gerne påpege, at jeg har stor sympati for forslagets sigte, nemlig at gøre vilkårene for børnefamilierne bedre. Det er noget, der ligger Socialdemokratiet meget på sinde, og det er en del af regeringens målsætning.

Men som de tre andre gange kan Socialdemokratiet ikke støtte forslaget. Det er forkert at blande forældres ret til at tage orlov og kommunernes pligt til at fremskaffe pasningstilbud sammen. Hvis man blander de to ting, ender børnepasningsorloven med at blive et refugium for kommunernes manglende indsats på børneinstitutionsområdet.

Børnepasningsorloven er lavet til forældre, der ønsker at få mere tid sammen med deres børn. Den skal ikke bruges som midlertidig holdeplads for de forældre, der ikke kan få deres børn passet. Det er et forkert signal at sende, og det er en meget kortsigtet løsning.

I stedet for at lave en kortsigtet lappeløsning er det nødvendigt at tænke i langsigtede løsninger. Det skal ske ved, at kommunernes tilbud om dagpasning bliver udbygget, og det arbejde er allerede godt i gang. Fra 1993-99 er det samlede antal pladser i dagtilbud steget med omkring 150.000, og hos parterne bag kommuneaftalen for de næste 3 år er der enighed om, at væksten i det økonomiske råderum netop skal målrettes det behov for udbygning, der er i folkeskolerne og på dagtilbudsområdet.

Der bliver altså allerede nu arbejdet på at afskaffe de eksisterende ventelister, og oven i det har vi så i Folketinget i dag behandlet et lovforslag, der vil give kommuner, der tilbyder pasningsgaranti, mulighed for at øge forældrebetalingen med 1 pct. om året. Det skule også være et incitament til kommunerne til at få afskaffet ventelisterne og indført en pasningsgaranti.

Altå med de initiativer, der har været sat i gang, med de initiativer, der kommer som led i regeringens bestræbelser på at afskaffe ventelisterne, er der sket noget, og det er en bedre og mere langsigtet måde at løse problemerne på end ved at placere ventende småbørnsforældre på en orlovsordning, de for det første ikke ønsker at være på, og som for det andet slet ikke er beregnet til det formål.

Derfor kan vi i Socialdemokratiet ikke tilslutte os dette forslag.

Gyda Kongsted (V):

Da Venstres ordfører, fru Eva Kjer Hansen, ikke kan være til stede, skal jeg hermed læse hendes tale op:

Egentlig kunne jeg jo bare henvise til, hvad Venstres ordfører sagde ved den seneste behandling af forslaget og behandlingen inden da, osv., men da Enhedslisten endnu en gang har fremsat dette beslutningsforslag, vil jeg lige gøre en enkelt principiel bemærkning.

I Venstre mener vi, at det, der er brug for, er at få gennemført en økonomisk ligestilling af børnefamilierne, uanset hvilken form for børnepasning de måtte vælge, herunder at vælge selv at passe sit barn eller børn. Hvis pengene kommer til at følge børnene, og forældrene får et retligt frit valg, vil der blive bedre muligheder for at få løst problemerne omkring pasning.

Venstre kan ikke støtte det foreliggende forslag.

Og da De Konservative ikke kan være til stede, skal jeg meddele, at De Konservative på

linje med Venstre heller ikke kan støtte det foreliggende forslag.

Villy Søvndal (SF):

Dette er jo, som det allerede er sagt, en genfremsættelse af et forslag om, at kommuner, der ikke overholder regeringens målsætning om pladsgaranti til daginstitutioner, er forpligtet til at supplere børnepasningsorlovsydelsen til maksimal dagpengesats.

Selv om vi synes, at det på den måde er et revolutionistisk forslag, at vi hellere ville have forældrenes ret til at få passet deres børn – og det har vi jo fastslået nogle gange – så mener vi alligevel, at det her er bedre end den nuværende situation, fordi det i hvert fald presser kommuner, der ikke gør noget, til ikke bare at kunne friholde sig fra regningen. Så vi plejer at støtte forslaget, selv om det er revolutionistisk. Det gør vi også denne her gang.

Inge Refshauge (DF):

Sidste gang, dette beslutningsforslag var oppe at vende, var Dansk Folkeparti imod det, og det er vi også denne gang.

Det dér med, at der skal betales fuld dagpengesats, når man ikke kan få sine børn passet, er nok ikke lige det, kommunerne ønsker. Pasningsordningerne bliver prioriteret meget højt ude i kommunerne.

I Dansk Folkeparti har vi tidligere slået til lyd for en såkaldt taxameterordning, hvor forældre kun betaler for den tid, barnet er i pasningsordningen. Vi kan da også gå så vidt, at vi mener, det er op til kommunerne, om de eventuelt vil betale forældre, der ikke kan få børn passet, et beløb, der svarer til det kommunale tilskud i en pasningsordning, hvis der ikke kan skaffes pasningsplads. Det har så været oppe at vende i en enkelt kommune og er erklæret ulovligt, hvad vi i grunden ikke forstår.

Men børnepasning er en kommunal opgave, og det er kommunerne, der skal tackle dette. Derfor mener vi ikke, vi her i Folketinget skal til at give forældre garanti for, at enten får de deres børn passet, når de har brug for det, eller også får de fuld dagpengesats. Det er for meget, og derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Kommunerne gør virkelig, som jeg siger, hvad de kan inden for de økonomiske rammer for at få pasningsordninger til at nå sammen. Vi kan ikke blive ved med at pålægge byrder her fra Folketinget, uden at der også følger kontanter med ud til kommunerne.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Man kan jo som ordfører undre sig over, hvorfor Enhedslisten vedblivende lægger forslaget på bordet. Så jeg vil vælge den positive vinkel på det og sige: Det er nok, fordi man har en stædig vilje til at forbedre og ændre på samfundsforholdene i den retning, man gerne vil det, og det er vel al ære værd.

Nu synes jeg, at ud over det, som jeg sagde sidste gang, dette forslag blev fremsat, synes jeg så, at det vil være en rigtig god idé – også efter den debat, vi har haft i dag om de andre forslag, som rører ved de samme problemstillinger omkring småbørnsfamilierne – at se på, hvor mange der egentlig er på tvungen orlov i dag, referende til det, socialministeren sagde om, at problemet var løst omkring kontanthjælpen.

Lad os kigge på, hvor mange der egentlig er på tvungen orlov, og har problemet et så stort omfang, så vi synes, vi skal gøre noget ved det? Så mener jeg, at der er en god mulighed for at få ikke alene en debat i udvalget, men vel også en snak om, hvordan vi ændrer det og i hvilken takt. Men jeg vil altså lade det afhænge af, hvorvidt gruppen er så stor, at det udgør et reelt problem.

Dorit Myltoft (RV):

I Det Radikale Venstre kan vi godt forstå baggrunden for dette forslag, og vi skal være de første til at beklage, at der stadig findes kommuner, hvor der er problemer med at sikre pasningsmuligheder for børn i alderen et halvt år til skolealderen. For det er et stort problem for de småbørnsfamilier, der ikke kan få en daginstitutionsplads efter endt barselorlov. Det kan vi kun give Enhedslisten ret i.

I den forbindelse er det værd at nævne den lovændring fra sidste folketingssamling, som pålagde kommunerne at yde et supplerende tilskud til enlige forsørgere, der er nødt til at gå på børnepasningsorlov, fordi de ikke kan få et pasningstilbud. Det var en ændring, som vi stemte for fra radikal side, fordi det efter vores opfattelse mindsker risikoen for, at denne gruppe bliver marginaliseret i forhold til arbejdsmarkedet.

Men generelt skal man passe på ikke at blande forskellige formål sammen, og det er det, Enhedslisten gør i dette tilfælde. Formålet med børnepasningsorloven er at give forældre mulighed for at få mere tid sammen med deres børn; det er ikke at nedbringe ventelisterne.

Samtidig er det vigtigt at huske, at de fleste kommuner har faktisk gjort en stor indsats de sidste par år for at leve op til pasningsgarantien, og det har givet resultater. Fra radikal side ser vi derfor med fortrøstning på situationen, og jeg er overbevist om, at vi vil få de sidste kommuner til at følge med.

I det lys hilser vi også regeringens forslag om at give kommunerne den gulerod, at hvis de opfylder pasningsgarantien, får de mulighed for at hæve forældrebetalingen med 1 pct. Det vil efter vores opfattelse give de sidste kommuner et ekstra incitament til at afskaffe ventelisterne.

Det Radikale Venstre kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti er enig med forslagsstillerne i bemærkningen omkring børnepasningsorlovsydelsen. Børnepasningsorloven var nemlig en bragende succes, indtil ydelsen blev nedsat til 60 pct., og det var endog i FN's børnearbetet skete.

Til socialpolitisk årsmøde for nylig der udtalte en socialdemokratisk borgmester, at børnepasningsorloven var den mest familievenlige og succesrige ordning, vi overhovedet havde haft på børnefamilieområdet i nyere tid.

Regeringen har i lang tid lovet bedre forhold for børnefamilierne, men den har lige så længe nølet med at indfri dette løfte. Familierne i Danmark skal i forhold til regeringens politik først og fremmest være leverandør af arbejdskraft til det danske arbejdsmarked. Det viser f.eks. forældreorlovens kranke skæbne. Da arbejdsløsheden faldt i starten af 1990'erne, blev satsen på forældreorlov sat ned fra 80 til 60 pct. af højeste dagpengesats, og på den måde signalerede regeringen jo helt klart, at forældreorloven i regeringens øjne er en arbejdsmarkedsforanstaltning mere end en familiepolitisk foranstaltning.

I andre nordiske lande er forældreorloven udtryk for, at samfundet prioriterer børnenes trivsel højt, men her i landet er fokus først og fremmest på arbejdsmarkedets formåen og den økonomiske vækst, mens børnenes behov bliver ignoreret.

Vi må have bedre muligheder for børnefamilierne. Kristeligt Folkeparti har tidligere stillet forslag om ret til deltid til alle småbørnsforældre og ret til deltidspasning. Det er afgørende for Kristeligt Folkeparti, at forholdene for fami-

lier med småbørn forbedres, at den enkelte familier valgmuligheder sikres, og at der bliver flere fleksible pasningsmuligheder. Vi må skabe rammer, der gør det muligt for småbørnsforældre at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet og samtidig være mere sammen med deres børn.

I dag er det for mange forældre et valg om enten-eller, men det modsvarer ikke flertallets ønsker; de vil have både-og. De vil prioritere deres børn uden dermed at kvæste karrieren, og det er disse overordnede initiativer, som Kristeligt Folkeparti mener der i første omgang i langt højere grad er brug for.

På den anden side tror jeg, at det lovforslag, som vi tidligere i dag har behandlet, nemlig L 56 vedrørende kommunernes muligheder for at tage højere forældrebetaling i daginstitutionerne, vil give kommunerne en kapitalindsprøjtning, som kan hjælpe dem til at skaffe de manglende dagpasningspladser. Men jeg så naturligvis langt hellere, at flere forældre havde mulighed for at tage orlov eller få tilskud til selv at passe børnene.

Vi vil i Kristeligt Folkeparti fortsat kæmpe for, at pengene skal følge barnet i alle kommuner, men vi kan ikke umiddelbart støtte dette forslag, da det på os virker mere som en strafeforanstaltning over for kommunerne end som et familiepolitisk initiativ.

Jette Gottlieb (EL):

Ja, der harceleres jo noget over, at det er fjerde gang, vi fremsætter forslaget. Når det er tilfældet, er det naturligvis, fordi forslaget er så indlysende logisk, og man kan da også høre rundt omkring fra de forskellige ordførere, at de har en lille smule vanskeligt ved videre at argumentere mod det.

Der er jo en overraskende enighed mellem socialministeren og den socialdemokratiske ordfører, når de taler om, at det er en sammenblanding af ordningerne, at man nu blander en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning sammen med et børnepasningspolitisk initiativ, men hvis det nu var en konsekvent standpunkt, må man jo sige, at så er hele børnepasningsloven i sig selv et misfoster, og det tror jeg sådan set ikke hverken Socialdemokratiet eller socialministeren opfatter det som.

Nej, sandheden er jo, at man skar ned på denne her ordning af sparegrunde og af arbejdsmarkedspolitiske grunde; derfor fastsatte man altså taksten til at være 60 pct., og det er i

sig selv et problem. Dermed er det klart, at der er tale om en slags lappeløsning, når man nu beder om at få taksten tilbage til et grundlag, man måske kunne leve af, og naturligvis er det især vigtigt for de enlige forsørgere.

Det forslag, vi behandlede tidligere i dag fra regeringen, var jo et spørgsmål om at belønne de kommuner, der langt om længe beslutter sig for at opfylde intentionerne i lovgivningen om, at der skal være plads til et pædagogisk dagtilbud fra barselsorlovens udløb.

Vores forslag har det modsatte sigte eller et andet sigte, kan man sige, nemlig at man skal sikre rimelige økonomiske forhold for de småbørnsforældre, der bliver tvunget til at tage børnepasningsorlov, fordi kommunen netop ikke tilbyder den plads til barnet.

Jeg skal også minde om, at mange kommuner ved børnepasningsorlovens indførelse rent faktisk supplerede op på egen basis, men efter de mange rækker af stramme kommuneaftaler, ja, så var det en af de ting, der blev sparet væk i kommunerne.

Det at få et lille nyt familiemedlem burde jo være en glæde, og i et samfund, hvor der ikke fødes børn, vil man i sagens natur se en total afvikling. Og det er heldigvis også sådan, at mange vælger at få børn, selv om der er den usikkerhed i det. For det er jo sjældent, at man kan være sikker på, at bopælskommunen kan tilbyde en plads til den lille ny, når mors eller fars barselsorlov udløber.

Reelt betyder det jo, at mange – især kvinder – bliver tvunget til at tage børnepasningsorlov, og jeg vil straks sige til CD's ordfører, at jeg ser frem til, at vi i udvalgsbehandlingen af det her forslag vil anmode om at få belyst, præcis hvor mange det egentlig drejer sig om i dette år, for tallet svinger selvfølgelig hele tiden.

Men det betyder jo, at familiens økonomi bliver meget urimelig belastet, når orlovsydelsen kun er på de 60 pct. af dagpengene. 7.176 kr. brutto om måneden er ikke nogen stor kompensation for en fuldtidsløn, som der ellers ville være tale om. Værst er det selvfølgelig for de familier, der i forvejen er lavindkomstfamilier, og som derfor ikke har reserver i banken at trække på.

Næsten alle partier bryster sig af, de gerne vil gøre det bedre for børnene, og det er jo det, jeg har kunnet høre hele vejen rundt blandt ordførerne; der snakkes om, hvor godt det er med en børnepasningsorlov, og at den bør være mere fleksibel.

Enhedslisten synes selvfølgelig også, at det er en god ting med børnepasningsloven, men hvis man ikke har råd til at bruge den, er det jo ikke så interessant. Netop derfor synes vi, at det her lille forslag er en løsning på nogle af problemerne, for det skal helst være sådan, at man benytter muligheden af lyst, og ikke fordi man er tvunget af omstændighederne.

Men det er jo ikke sådan, og størstedelen af dem, der vælger børnepasningsorlov, det viser undersøgelserne jo, er folk, der gør det, fordi de er tvunget til det, fordi de simpelt hen ikke har andre muligheder. At give de tvungne orlovstagere nogle bedre økonomiske forhold løser selvfølgelig ikke det grundlæggende problem: at kommunerne ikke opfylder deres pligt til at stille det nødvendige antal pladser til rådighed. Men det afbøder jo nogle af de økonomiske følger, som ligger for de familier.

Jeg vil sige, at jeg iagttog, at der rent faktisk var et flertal af Folketingets partier, der opfattede det her forslag som sympatisk, og det er også derfor, jeg ser hen til, at vi får en udvalgsbehandling, hvor vi kan prøve at belyse det lidt bedre.

Det er ikke sådan, at jeg ser frem til, at vi skal fremsætte det femte gang, fordi ifølge såvel Socialdemokratiet som De Radikale er den fulde pasningsgaranti jo en realitet, inden der er gået mange måneder, og det vil sige, at der slet ikke vil være behov for det her forslag fremover. Men hvis det nu mod regeringens forventning ikke skulle være tilfældet, ja, så tror jeg altså, vi kommer til at diskutere den her ting fremover også.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 5:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af lovgivningen om førtidspension.

Af Jette Gottlieb (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 12/10 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Forslaget fra Enhedslisten er jo en genfremsættelse, og der bliver henvist til, at der ligger en rapport om en reform af førtidspensionen helt tilbage fra sommeren 1996. Det er også rigtigt nok, men det betyder jo bestemt ikke, at der ikke er sket noget på området.

Det var jo sådan, at de partier, som blev enige om at ændre bistandsloven, netop inddrog en lang række elementer fra førtidspensionsudvalget i reformen af bistandsloven. Det drejer sig især om det, der forbedrer vilkårene for det rummelige arbejdsmarked, og som kan siges at være en væsentlig forudsætning for at tilvejebringe grundlaget for en egentlig reform af selve førtidspensionssystemet, altså ydelserne osv. Og dengang var den her meget brede kreds af partier enige om, at det var den mest hensigtsmæssige måde at gå frem på.

Senere er der jo sket det, at der har været de såkaldte studiekredse omkring det, man kunne kalde næste skridt i en pensionsreform, og de studiekredse har omfattet alle partier i Folketinget.

Det har været overordentlig konstruktivt, og vi har nået, kan man sige, en slags afklaring på en række punkter. I hvert fald har vi opnået det, synes jeg, der var formålet, nemlig at få en klarhed over, en fælles forståelse af, hvor problemet ligger, og hvis man gør det ene, hvad bliver så konsekvenserne, og hvis man gør det andet, hvad bliver så konsekvenserne. Så vi har et mere fælles udgangspunkt for det næste skridt, nemlig at overveje egentlige ændringer af hele førtidspensionssystemet.

Det har regeringen jo tilkendegivet, at vi er indstillet på at tage fat på i det nye år at lave sådan en egentlig ændring, og der vil jeg bestræbe mig på at inddrage alle partier i det fortsatte arbejde, sådan at alle partier også har været inddraget i studiekredsarbejdet.